

10 OKTOBER 2019

VAKARTIKEL
BEDRIJFSKUNDIG ACTION LAB

WAT ZIJN DE GEVOLGEN VAN DE BREXIT VOOR NEDERLANDSE
ONDERNEMERS?

MARCO BOSKERS | 348196
BEDRIJFSKUNDIG ACTION LAB
Erik Soepenber

Inhoud

1. Inleiding.....	2
2. Wetenschappelijke kennis	4
2.1. Harde of zachte Brexit	4
2.2. Zeven kanalen.....	5
3. Praktijkervaringen.....	8
3.1. Gevolgen voor productiesector	8
Literatuurlijst.....	11
Bijlagen.....	11

1. Inleiding

Brexit voor 2016

Al in 1973 was er gedoe over het Brits lidmaatschap van de Europese Unie. In die tijd had het VK twee grote politieke partijen, de Labour Party en de Conservative Party. De Conservative Party, die toen regeerde, was destijds voor het Europese lidmaatschap. Volgens de partij zou een Brits lidmaatschap ervoor zorgen dat de economie zou opbloeien en het VK zou profiteren van de handel. De Labour Party, die toen in oppositie zat, was tegen het lidmaatschap. Een parlementslid van de Labour Party stelde voor om een referendum te houden in 1975. 67% van de Britten steunde toen het Britse lidmaatschap en dus bleef het VK lid van de EEG.

Na het referendum bleef de Labour Party tegen de EEG, terwijl de Conservative Party voor was. Dit veranderde in 1983. Toen premier Margaret Thatcher van de Conservative Party aan de macht kwam werd de koers van de Conservative Party meer kritisch. Thatcher vond dat het VK minder geld hoefde af te dragen aan de EEG. Het VK was destijds na Ierland de armste staat van de EEG en profiteerde heel weinig van de EEG. Thatcher kreeg een korting, die nog steeds overeind staat. De Labour Party werd juist positiever over de EEG. Volgens de partij zou de EEG bijdragen aan een sociaal Europa. Het werd duidelijk dat de partijen van standpunt waren gewisseld eind jaren negentig. Thatcher reageerde in het Britse parlement enorm fel op de plannen van de Europese Commissie voor het maken van een nieuwe gezamenlijke munt, de euro. Deze reactie zou hebben bijgedragen aan het aftreden van Thatcher enkele weken later.

Na de oprichting van de Europese Unie en de komst van de euro groeide de euroscepsis in het VK. Hoewel het VK de euro officieel niet hoeft in te voeren, groeide de invloed van de Europese Unie wel. Toen de Conservative Party in 2001 veel zetels verloor aan kleinere partijen die uit de EU wilden stappen, groeide ook de euroscepsis binnen deze partij. De UK Independence Party, een partij die zich richt op de Brexit, groeide hierdoor en behaalde bij de verkiezingen voor het Europees Parlement steeds meer zetels.

Brexit na 2016

Op 23 juni 2016 hebben de Britten, door middel van een nieuw referendum, gekozen om uit de Europese Unie te stappen. Een stap die men Brexit is gaan noemen. De keuze van het VK om de Europese Unie te verlaten heeft wereldwijd voor een enorme ophef gezorgd. Sinds het referendum in juni 2016 is iedereen bezig met één vraag: wat zijn de gevolgen voor ons? De onzekerheid is bij verscheidene handelspartners, waaronder wij, Nederland, gestegen en de eerste gevolgen van de aanstaande Brexit zijn al voelbaar. Zo zijn er vele wisselkoersbewegingen en heeft de valuta- en aandelenmarkt een schok te verwerken gehad. Vele Nederlandse ondernemers zullen de Brexit gaan voelen. Echter zijn de gevolgen op middellange en lange termijn van een 'harde' of 'zachte' Brexit nog niet duidelijk.

Nu de regering van het VK officieel een beroep heeft gedaan op Artikel 50 (procedure voor het verlaten van de EU) zullen de 'exit onderhandelingen' en de onderhandelingen die de toekomstige relatie van het VK met de EU zullen bepalen beginnen. Recentelijk heeft het VK meer inzicht gegeven in hun visie ten opzichte van de Brexit onderhandelingen. Onder andere door de speech van premier Theresa May en de recent gepubliceerde White Paper van de Britse regering, is het duidelijk dat het VK anticipeert op het verlaten van de EU interne markt, herwinnen van soevereiniteit ten opzicht van het Europese Hof van Justitie en controle te krijgen over immigratie naar het VK.

Het is redelijk te veronderstellen dat de administratieve lasten en kosten zullen toenemen voor bedrijven die zowel in de EU als in het VK actief zijn. De Brexit heeft ook effect op Europees ondernemingsrecht, privacywetgeving en regels voor staatshulp. Dit artikel heeft een aantal gebieden in kaart gebracht waarvoor Brexit waarschijnlijk te zijner tijd gevolgen heeft.

Het artikel heeft als doel duidelijkheid te scheppen over de situatie na de stemming over de Brexit. Ook heeft dit artikel het doel om bedrijven in staat te stellen om een oordeel te vormen en plannen te vormen voor de toekomst. Hiermee krijgt u de mogelijkheid om snel in te spelen op een veranderende markt. In dit artikel zal ook informatie gegeven worden over de mogelijke gevolgen voor Nederlandse ondernemers.

2. Wetenschappelijke kennis

2.1. Harde of zachte Brexit

Zoals in de inleiding besproken zijn er dus twee verschillende mogelijkheden: een harde of een zachte Brexit. Bij een harde Brexit is het heel simpel; alle bestaande lijnen worden doorgeknipt en het VK staat compleet los van de EU. Handelen met de EU wordt hierdoor een stuk duurder en ingewikkelder. Ook is het niet meer zo makkelijk om als EU burger naar het VK te verhuizen, je hebt dan een werkvisum nodig. De Britten willen graag een harde Brexit door één onderwerp: migratie. Het VK wil zelf bepalen hoe de migratie verloopt.

Bij een zachte Brexit verloopt eigenlijk alles nog zoals het nu is. Belangrijk onderdeel van een zachte Brexit is het deels toestaan van vrij verkeer van personen, iets waar de Britse premier Theresa May zich voor inzet maar een standpunt dat eerder dit jaar voor enkele ministers aanleiding was om op te stappen uit haar kabinet. May wilde in die zachte Brexit het personenverkeer voor tijdelijk verblijf van zakenmensen, toeristen en vluchtelingen makkelijker maken. De Britten kunnen nog steeds van de economische voordelen van de EU profiteren. Het nadeel voor de Britten is dat het vrije verkeer van personen dan ook blijft bestaan en dit staat in contrast met de nieuwe migratieplannen. Daarbij komt dat EU personen die al langer dan 5 jaar in het VK wonen, mogen blijven en dat de overige personen een maximale lengte van 2 jaar krijgen om eenzelfde status te krijgen.

Als de uitkomst van de EU-top een 'zachte' Brexit is, geeft dat een lange tijd onzekerheid: over nieuwe regels, wanneer ze ingaan, hoe ze moeten worden geïnterpreteerd, waar je iets moet regelen en wat er in de overgangperiode geldt. Dit proces kan nog wel 10 jaar duren.

Figuur 1: Tijdslijn Brexit

2.2. Zeven kanalen

In het vervolg van het artikel zullen de gevolgen van de Brexit op zeven verschillende gebieden worden uitgelegd. Deze zeven gebieden zijn:

- 1) *Handel binnen Europa*
- 2) *Buitenlandse investeringen*
- 3) *Liberalisatie en regulering*
- 4) *Industrieel beleid*
- 5) *Financiële services*
- 6) *Internationale invloed*
- 7) *Budget*
- 8) *Belastingen*

Voor deze gebieden wordt de impact op het VK en de impact op Europa besproken.

1) Handel binnen Europa

De impact van de Brexit op de handel van het VK met Europa hangt vooral af van de exit onderhandelingen. Wanneer het VK soortgelijke vorm als de Zwitserse zal hanteren, zullen de kosten voor het handelen met Europese landen veel hoger worden. Hier zullen zowel consumenten als bedrijven last van krijgen. Volgens een akkoord in Zwitserse stijl zal het VK onderhandelen over toegangsvoorwaarden voor specifieke sectoren, met daarbij de normen en voorschriften die in die sectoren van toepassing zijn. Het VK zou minder in staat zijn om de toekomstige ontwikkeling van de interne markt te kunnen beïnvloeden, met name in diensten waar wettelijke belemmeringen blijven bestaan.

Ook op de handel van de EU met het VK drukt de Brexit zijn stempel. Gevolgen van de Brexit die de handel tussen beide partijen verminderd of de handelskosten verhoogd zijn schadelijk voor beide partijen. De EU is een belangrijkere handelspartner voor het VK dan het VK voor de EU. Maar de Britse vraag is voor veel EU-landen in macro-termen erg belangrijk. Het VK loopt grote bilaterale tekorten op bij verschillende lidstaten.

2) Buitenlandse investeringen

Het VK is de grootste ontvanger van buitenlandse investeringen in de EU. De Brexit kan de aantrekkelijkheid van het VK als ingang tot Europa verminderen. Het kan ook leiden tot vermindering van investeringen uit de rest van de EU, de grootste bron van buitenlandse investeringen in het VK. Ook wordt het lastiger voor het VK om hoofdkantoren van grote multinationals naar het VK toe te trekken. Veel grote Europese bedrijven hebben flink geïnvesteerd in het VK en de opbrengsten van deze investeringen zullen een klap krijgen. Ook de kosten van aanpassing voor Europese bedrijven zou aanzienlijk en een struikelblok kunnen zijn. Het VK kan agressiever

concurreren voor investeringen door lagere belastingen te gaan bieden dat overige EU landen, maar de aantrekkelijkheid zal dalen.

3) Liberalisatie en regulatie

Het VK is voorstander van de interne markt, maar buiten de EU zou het VK niet langer een voorstander zijn van verdere liberalisering. Britse critici klagen vaak over EU-overschrijdingen van regelgeving, maar veel voorschriften zijn bedoeld om het gelijke speelveld dat de interne markt vereist te creëren. Een paradox van Britse eurosceptici is dat het VK na de Brexit zijn invloed op de Europese regelgeving zou verliezen zonder daarbij vrijheid te krijgen om onafhankelijk te reguleren.

Na de Brexit zou het evenwicht in de Europese Raad over economische beleidsdebatten verschuiven, met het verlies van een grote lidstaat die de liberalisering steunt. Vooral Duitsland zou het moeilijker vinden om een blokkerende minderheid samen te stellen of om te fungeren als de swing-state in debatten. Duitsland zou meer politiek worden blootgesteld, door oppositie te moeten leiden tegen onwettige maatregelen.

4) Industrieel beleid

De Britse industrie profiteert van onderzoekssamenwerking in Europa en onderzoekers hebben het goed gedaan in EU-wedstrijden. Terwijl het VK meer flexibiliteit zou krijgen in het industriebeleid buiten de EU zou het de voordelen van schaalvergroting verliezen, bijvoorbeeld op het gebied van energie. Het VK zou ruimte krijgen om een actiever industriebeleid zonder beperkingen te voeren volgens EU-staatssteunregels. Staatssteunregels hebben het Britse beleid op verschillende gebieden beperkt, waaronder investeringen in Hinkley Point¹, steunregelingen voor duurzame energie en de British Business Bank. Het VK zou echter nog steeds gebonden zijn aan de WTO-regels², zelfs al zouden de onderhandelingen uitlopen op een manier zoals de Zwitserse.

De impact op het industriebeleid in de EU hangt af van het Brexit-model, maar een verzwakking van het concurrentiebeleid voor de EU is niet ondenkbaar. De Britse overheid kan meer ingrijpen in spraakmakende en politiek gevoelige aanbestedingen. Bedrijven zouden de kosten moeten dragen van fusies die afzonderlijk worden beoordeeld door de Britse en EU-autoriteiten.

---

¹ Hinkley Point C kerncentrale is een project voor de bouw van een 3.200 MWe kerncentrale met twee EPR-reactoren in Somerset, Engeland. Geraadpleegd van https://en.wikipedia.org/wiki/Hinkley_Point_C_nuclear_power_station

² De WTO is erop gericht handel te stimuleren. Dat doet ze door landen te laten onderhandelen over het verlagen van invoertarieven, het afschaffen van regels die de hoeveelheid handel beperken, en het laten gelden van gelijke regels voor alle landen. De WTO kan zelf geen regels maken; er kunnen alleen besluiten worden genomen als alle landen het met elkaar eens worden. Landen kunnen klachten indienen bij de WTO als andere landen zich niet aan die regels houden. Geraadpleegd van https://www.europa-nu.nl/id/vga3fybfzryp/wereldhandelsorganisatie_wto

5) Financiële services

Dankzij gevestigde voordelen heeft het VK een sterke positie concurrentiepositie dat ze ook moeilijk af te nemen. Bestaande EU regelgeving zou het voor het VK moeilijker maken om Europese markten te betreden, met name voor retailproducten en euro-handel. Volgens het Zwitserse model moet het VK in december onderhandelen over toegang tot de EU – markten en financiële diensten. De EU geeft alleen toegang tot landen met een gelijkwaardige regelgeving.

Brexit kan invloed hebben op de locatie, liquiditeit en kosten van financiële diensten in Europa als het de concurrentiepositie van Londen ondermijnt. Dit zou duur zijn voor bedrijven en huishoudens in heel Europa. De meeste grote Europese banken hebben grote kantoren in Londen die te kostbaar zijn om te verhuizen. Slechts een klein aantal financiële centra elders in Europa kan hiervan profiteren.

6) Internationale invloed

Het VK heeft momenteel aanzienlijke invloed zowel in als via de EU. Dit zou minder worden als het VK de EU verlaat. Er zijn echter wel risico's voor de invloed van het VK, zelfs als het VK binnen de EU blijft. Dit komt omdat beide groepen een belangrijke wisseling van personeel ondervinden in belangrijke instellingen. De formele invloed van het VK komt van de kracht van veto, zij het in een afnemend aantal beleidsterreinen en stemrecht in zowel de Raad als het Europees Parlement. De informele invloed komt door de Commissie en door allianties te vormen met andere staten.

De EU zou invloed verliezen in buitenlands beleid in militaire termen met het verlies van één van de top twee Europese landen. De ander is Frankrijk, een permanent lid van de VN-veiligheidsraad.

7) Budget

De directe financiële kosten van het EU-lidmaatschap zijn relatief eenvoudig te kwantificeren. Het financiële voordeel van het verlaten van de EU is echter afhankelijk van het Brexit model en de uitkomst van de onderhandelingen tussen het VK en de rest van de EU. Er zou een aanzienlijk verschil zijn in de impact in het VK, waar sommige delen verliezen en anderen winnen. Daarnaast zou het VK nog met de EU moeten samenwerken bij de inning van de btw. Deze kan niet volledig worden gescheiden van de kwestie van de EU-begroting, als een deel van de btw-inkomsten rechtstreeks de EU-uitgaven financiert.

De EU zou een belangrijke netto-bijdrage aan de EU-begroting verliezen. Deze kloof zou moeten worden opgevuld door hogere bijdragen van andere staten of door minder uitgaven. Er zou waarschijnlijk een verschuiving zijn naar meer steun voor hogere uitgaven in de Europese Raad.

8) Belastingen

Directe belastingen zoals inkomstenbelasting vallen niet onder de directe regelgeving van de EU. Toch zijn de lidstaten overeengekomen om bepaalde directe belastingen te laten regelen door richtlijnen. Deze richtlijnen zijn ook geïmplementeerd in het belastingstelsel van het VK. Bovendien zijn de vier EU-vrijheden van verkeer van personen, kapitaal, goederen en diensten natuurlijk ook leidend principe voor directe belastingen in het VK. De Brexit heeft geen directe impact op Nederland aangaande bepalingen in Britse belastingwetgeving. In plaats daarvan kan het VK ervoor kiezen om ze te behouden, aan te passen of te verwijderen. Als mogelijk gevolg van de Brexit zal Nederland niet meer verplicht zijn om voordelige belastingregels toe te passen met betrekking tot transacties met het VK, dus verschillende beveiligingen zouden mogelijk verloren gaan, hoewel door het dubbele belastingverdrag tussen het VK en de Nederland de effecten verminderd kunnen worden.

3. Praktijkervaringen

3.1. Gevolgen voor verschillende sectoren

De gevolgen genoemd in hoofdstuk 2 zijn van toepassing voor de hele Europese Unie, Nederland een van de meest getroffen landen wanneer we kijken naar de Brexit. In de productiesector is dit echter minder voelbaar dan in andere sectoren. Het overgrote deel van de productiesector bestaat uit mkb'ers en in minder mate uit multinationals die handelen met het VK. Volgens Roderik Potjer van de Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie (VNCI) - met leden zoals BASF en Dow Benelux - is de Brexit geen collectief probleem van de sector. "Bedrijven bereiden zich vanuit hun eigen belang voor en nemen stappen. Deze zullen ze niet zo snel delen, aangezien dit geregeld concurrentiegevoelige informatie is", zegt hij. Toch voelt de productiesector indirect wat golven van de Brexit. Met name de kosten voor transport van hun producten zullen gaan toenemen. De transportsector ondervindt namelijk een grotere klap. Een heuse catastrofe wordt voorspeld door Benjamin Kuijs van douaneplatform Sponc. "Eigenlijk wordt het vrachtvervoer bij een harde Brexit dusdanig teruggebracht dat er sprake is van stilstand", zegt hij tegen RTL Z. Dit komt met name doordat de licenties van Nederlandse transportbedrijven niet meer geldig zijn na een harde Brexit. Op dit moment wordt er van en naar het VK gereden onder een licentie voor vrij vrachtverkeer in Europa. Die licenties zijn straks niet meer geldig voor vervoer van en naar het VK. Na de Brexit krijgt Nederland aan de Noordzee een nieuwe buitengrens omdat het Verenigd Koninkrijk dan niet meer bij de EU hoort. "De hele ferrysector is dan verplicht om douanemeldingen te doen", zegt Iwan van der Wolf van Portbase. "Het is belangrijk dat alle partijen hun informatie kunnen aanleveren in het Portbasesysteem, zodat de meldingen makkelijk kunnen worden doorgezet aan de douane."

Op dit moment is verkeer tussen het Verenigd Koninkrijk en Nederland altijd binnen de Europese Unie en hoeven er geen douanemeldingen gedaan te worden. "De oplossing die we hier met elkaar hebben bedacht is een digitale oplossing. De informatie gaat eerder dan de goederen, waardoor je zo min mogelijk problemen in de haven zelf hebt. Dan kan de lading soepel de grens over", zegt Van der Wolf.

"Ik denk dat we als een van de beste, zo niet dé beste, zijn voorbereid binnen de Europese Unie", zei minister Kaag. "Wij zijn echt klaar, maar we zijn net zo afhankelijk van bedrijven vanuit bijvoorbeeld Polen en Roemenië die via Vlaardingen naar Engeland willen. Die moeten hun papieren ook op orde hebben."

De douane, die het straks fors drukker gaat krijgen, zegt ook klaar te zijn voor Brexit, of die nu hard of zacht wordt. "We hebben 500 mensen aangenomen, ruim 300 zijn deze maand ingestroomd op de werkvloer. Wij zorgen dat we voorbereid zijn, als het bedrijfsleven ook is voorbereid zal overlast tot een minimum beperkt blijven", zegt Nanette van Schelven van de Douane.

4. Eigen visie

De Brexit is een zeer complex onderwerp. Doordat het onderwerp vandaag de dag nog steeds spelende is, is er ook continu verandering waardoor informatie al snel niet meer representatief is. Het is dan ook vrij lastig om een visie te vormen over het onderwerp. De keuze van het Britse volk om voor een Brexit te stemmen is niet iets waar ik achter sta. De Europese Unie is een enorm sterk front en de leden van de Europese Unie hebben binnen de EU richtlijnen nog voldoende vrijheid om hun land te voorzien van een juiste wet- en regelgeving. Het argument van de Britten om een Brexit aan te vragen is naar mijn mening te kort door de bocht. Er zijn vele andere manieren om het lidmaatschap van de EU wel van een meerwaarde laten blijken.

Daarnaast vind ik het een enorm risico voor het VK dat het niet meer op de Europese Interne markt gaat acteren. Het vrije verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal is in mijn ogen een sterk punt. De Britten willen zelf meer controle op de grenzen maar hierdoor lopen zij enorm veel handel mis. Als Nederlander vind ik dit een belangrijk punt aangezien Nederland het meeste met het VK handelt.

Voor mij persoonlijk is de Brexit ook niet heel positief. In mijn werkzaamheden als European Coordinator bij Tactalyse zijn samenwerkingen met Britse agentschappen en clubs essentieel. De Premier League is de best betalende competitie ter wereld en als onze handel met het VK lastiger wordt gemaakt door de Brexit, kan dit ook gevolgen hebben voor mijn portemonnee. Verder proberen wij als bedrijf te groeien in Engeland met mogelijk een vestiging in Londen. Ook dit wordt lastiger gemaakt bij een harde Brexit. Kortom, veel Nederlandse ondernemers moeten zich goed voorbereiden op alles wat de Brexit met zich

mee zal brengen. Volgens de kenners zijn velen goed ingedekt, maar de impact zal er zeker komen.

Literatuurlijst

Baltesen, F (2018, 17 oktober). Wat is het verschil tussen harde en zachte Brexit? Geraadpleegd van <https://financieel-management.nl/artikel/wat-is-het-verschil-tussen-harde-en-zachte-brexit>

Blotenburg, S (2019, 14 augustus). Nederlandse ondernemers worden moe van brexit-onzekerheid. Geraadpleegd van <https://www.rtlz.nl/business/artikel/4813561/brexit-mkb-nederland-engeland-boris-johnson>

CPB (2016, juli). Nederlandse kosten Brexit door minder handel. Geraadpleegd van <https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Policy-Brief-2016-07-Nederlandse-kosten-Brexit-door-minder-handel.pdf>

Global Counsel (2015). Impact of Brexit. Geraadpleegd van https://www.global-counsel.co.uk/sites/default/files/specialreports/downloads/Global%20Counsel_Impact_of_Brexit.pdf

Toen, JW. Velthuisen, JW. (2017, maart). Vertrek uit de EU: Fiscale, juridische en personele gevolgen van Brexit voor Nederlandse bedrijven. Geraadpleegd van <https://www.pwc.nl/nl/assets/documents/pwc-gevolgen-van-brexit-voor-nederlandse-bedrijven.pdf>

Bijlagen